

UPPSALA
UNIVERSITET

MEDFARM 2022/2179

Självvärdering Apotekarprogrammet

Magister- och masternivå av huvud-
området farmaceutisk vetenskap

Behandlad i Kommittén för utbildning på grundnivå och
avancerad nivå vid farmaceutiska fakulteten 2023-03-30

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Beskrivning av organisationen	3
1.1.1 Studierektorer	4
1.1.2 Studentservice	4
1.1.3 Studentrekryteringsgruppen vid Farmaceutiska Fakulteten	5
1.2 Utbildningsutvärderingens process	5
1.3 Apotekarprogrammets upplägg och innehåll	5
1.3.1 Professionell utveckling och färdighetsträning vid farmaceutiska fakulteten	7
1.4 Studentgruppen	7
1.4.1 Lärares reflektioner över studentgruppen	8
1.5 Material som ligger till grund för självvärdering	9
Enkätunderlag:	9
Material som finns tillgängligt för bedömargruppen:	9
2. Utbildningsutvärderingens områden och aspekter	10
2.1 Område 1 - Måluppfyllelse, undervisning och examination	10
2.2 Område 2 - Lärarkompetens	18
2.3 Område 3 - Studentmedverkan och studentperspektiv	21
2.4 Område 4 - Arbetsliv och samhällsrelevans	25
2.5 Område 5 - Inkludering, omvärld och hållbarhet	28
3. Generella examina	32
4. Sammanfattande reflektion	33
5. Bilagor	35
6. Ordlista	36

1. Inledning

Enligt direktiv från Uppsala universitet ska varje lärosäte, minst en gång var sjätte år, genomföra en utbildningsutvärdering (Bilaga 1-3). Apotekarprogrammet i Uppsala har reviderats sedan det utvärderades förra gången (2013) och den nya studieordningen startade hösten 2017 vilket innebär att två antagningsomgångar har examinerats.

1.1 Beskrivning av organisationen

Vetenskapsområdet för medicin och farmaci (Medfarm) är ett av tre vetenskapsområden inom Uppsala Universitet vars högsta beslutande organ, områdesnämnden, leds av vicerektor. Medfarm består av två fakulteter – den medicinska (Medfak) och den farmaceutiska (Farmfak). Farmfak företräds av dekanus, och består av tre institutioner; Institutionen för läkemedelskemi, Institutionen för farmaceutisk biovetenskap och Institutionen för farmaci (Bilaga 26). Varje institution leds av en prefekt som är direkt underställd vicerektor/områdesnämnd, och som sedan 2021 har en biträdande prefekt med delegerat ansvar för institutionens grundutbildningsfrågor nära kopplad till sig. Med detta upplägg kan undervisning få ett tydligare fokus än om prefekten skulle vara ensam ledare tillsammans med respektive institutionsstyrelse. Inom respektive undervisningsämne finns en studierektor som är pedagogisk ledare vilket innebär säkerställande av såväl kursutbud och kurskvalitet. Eftersom Farmfak är en relativt liten fakultet involveras lärare i kurser som ges på flera program vilket ger synergieffekter av utvecklingsprojekt från andra program.

Farmfak har ett stort undervisningsuppdrag, och i nuläget finns följande program:

- Apotekarprogrammet, 300 hp
- Receptarieprogrammet, 180 hp
- Kompletteringsutbildning för farmaceuter med examen utanför EU/EES, 100 hp
- Magisterprogram i klinisk farmaci, 60 hp
- Masterprogram i läkemedelsanvändning, 120 hp
- Masterprogram i läkemedelsutveckling, 120 hp
- Masterprogram i läkemedelsmodellering, 120 hp
- Masterprogram i biologiska läkemedel, 120 hp

Vidare är fakulteten involverade i:

- Civilingenjörsprogrammet i kemiteknik med inriktning mot läkemedel
- Biomedicinarprogrammet
- Kunskapsprov för apotekare med examen utanför EU/EES
- Fristående kurser

Undervisningsuppdraget 2023 omfattar totalt 1161 helårsstudenter (HST), varav Apotekarprogrammet har 625 HST. Undervisningen vid fakulteten leds av en prodekan och Kommittén för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid farmaceutiska

fakulteten (GRUFF). Då fakultetens uppdrag de senaste åren har vuxit – framför allt vad gäller antal utbildningar – samt att kraven ökat vad det gäller kvalitet och uppföljning, inrättades i maj 2022 programutskott för Apotekar- respektive Receptarieprogrammen. Med denna förstärkning, där 15% har tillkommit i och med programansvarig, har utskotten har möjlighet att arbeta med programnära frågor och följa upp studenter på ett sätt som tidigare inte var möjligt.

I utskottet för Apotekarprogrammet ingår:

- 1 programansvarig (ordförande, 15%)
- 1 programsamordnare (25%)
- 3 lärarrepresentanter
- 2 studenter
- 1 kursadministratör
- 1 studievägledare
- 1 studieadministrativ handläggare
- 1 utbildningshandläggare

Utskottets huvuduppgifter är:

- Bereda ärenden/remissinstans åt GRUFF
- Utföra utbildningsutvärdering och årlig uppföljning
- Kvalitetssäkra kursplaner, studieplaner och utbildningsplaner
- Analysera och systematiskt följa upp kursvärderingar och kursrapporter
- Analysera och följa upp studentärenden

1.1.1 Studierektorer

Fakultetens studierektorer samlas fyra till fem gånger per termin för erfarenhetsutbyte samt för att diskutera utmaningar och möjligheter kopplade till utbildningen.

Fakultetens studierektorsgrupp har nära samarbete med såväl GRUFF som programutskottet, då den leds av programsamordnarna för Apotekar- respektive Receptarieprogrammet.

1.1.2 Studentservice

Studentservice - farmaci, medicin och vård tillhör organisatoriskt områdeskansliet för medicin och farmaci. Vid enheten jobbar studievägledare och studieadministrativ personal med stöd mot såväl studenter som lärare. Verksamheten har varit och är fortfarande hårt belastad bland annat på grund av ökat administrativt arbete och underbemanning. För att minska sårbarheten i verksamheten pågår nu ett arbete, lett av en ny enhetschef, för att se över arbetsuppgifter och skapa effektiva processer och rutiner. Handläggningstiden för studentärenden har i många fall varit lång. Detta har till viss del berott på det stora antalet studentärenden till följd av programrevideringen och låg genomströmning, men även personalbrist och omsättning av personal.

1.1.3 Studentrekryteringsgruppen vid Farmaceutiska Fakulteten

Farmfak har under lång tid arbetat med en Studentrekryteringsgrupp (STURE). Dess syfte är att öka kunskapen om Farmfaks utbildningar och rekrytera studenter till våra utbildningar. Gruppen består av två lärare, en studievägledare och en studentrepresentant. Målgruppen är främst gymnasie- och grundskoleelever, och de introduceras till våra utbildningar via mässor, studiebesök, inlägg på ett Instagramkonto (@lakemedelsexpert), informationsmaterial, webb och filmer. Mycket av arbetet bedrivs av studentambassadörsgruppen – i nuläget 11 aktiva studenter som deltar i mycket av rekryteringsarbetet.

1.2 Utbildningsutvärderingens process

Utbildningsutvärderingen för Apotekarprogrammet följer följande process och involverar personer enligt Bilaga 4:

- Insamling av data (okt – dec 2022)
- Utskottet ger förslag på en bedömargrupp som har kompetens och bredd att ge konstruktiv återkoppling på programmet till GRUFF
- Utskottet ger förslag till tidsplan och bedömargrupp som sedan fastställts av Områdesnämnden vid Vetenskapsområdet för medicin och farmaci
- Programansvarig och programsamordnare beskriver och sammanfattar programmets styrkor och utvecklingsmöjligheter utifrån de olika aspekterna med stöd av framtaget material (jan – feb 2023)
- Två studentrepresentanter (utsedda av Farmaceutiska studentkåren) bidrar med studentperspektivet på självvärderingen (feb – mars 2023)
- Utskottet för Apotekarprogrammet läser och ger återkoppling på självvärdering (mars 2023)
- GRUFF läser och ger återkoppling på självvärdering (mars 2023)
- Självvärdering ges till bedömargrupp (april 2023)
- Platsbesök av bedömargrupp (maj 2023)
- Bedömarrapport kommer in (juni 2023)
- Programmet skriver en utvärderingsrapport och ger förslag på tidsatta åtgärder (september 2023)
- GRUFF tillstyrker (oktober 2023)
- Områdesnämnden beslutar om kvaliteten på programmet är godkänd eller om särskilt uppföljning krävs och beslutar om förslag till åtgärder (december 2023)
- Kvalitetsdialog mellan områdesledning och rektor en gång per år

1.3 Apotekarprogrammets upplägg och innehåll

Apotekarprogrammet är en akademisk yrkesutbildning med möjligheter att ansöka om legitimation inom hälso- och sjukvård efter examen. Programmet är även forskningsförberedande och ger bredd inom läkemedelsområdet: från idé till produkt till användning. Efter avslutade studier finns goda möjligheter att arbeta inom industri, myndighet eller apotek eller påbörja en doktorandutbildning.

Den nya studieordningen startade hösten 2017 och det fanns flera anledningar revideringen. Dels behövde perioden med verksamhetsförlagd utbildning (VFU) på apotek rymmas inom programmets 300 hp och dels behövde kursernas innehåll och upplägg uppdateras så att de följer med den utveckling som skett både vad gäller ämne, teknologi och pedagogik. Programmets första år innehåller en kort introduktion till professionen samt grundläggande kurser i farmaceutisk vetenskap, cellbiologi och farmaceutisk kemi. Efterföljande år behandlar anatomi och organfunktion, hur läkemedel verkar och omsätts i kroppen samt statistisk metodik inom läkemedelsområdet. År tre innehåller integrerad kunskap om läkemedelsutveckling och läkemedelsanvändning, inklusive kvalitetssäkring. Halva termin sex omfattar VFU med fokus på egenvårdsrådgivning. Från termin sju är kurserna på avancerad nivå med fördjupning i farmaceutisk vetenskap, inom framför allt läkemedelsutveckling. Termin åtta omfattar valbara fördjupningskurser inom läkemedelsutveckling, läkemedelsanvändning och klinisk farmaci. Det sista året ägnas åt fortsatt fördjupning med fokus på läkemedelsanvändning, ett valbart självständigt arbete (fördjupningsprojekt) samt VFU med fokus på receptexpediering (Bilaga 25 – Programöversikt). Det ansågs, vid revideringen, viktigt att behålla bredden på programmet hellre än att fokusera på någon specifik inriktning.

Det reviderade programmet har fått större fokus på färdighetsträning och professionell utveckling samt områden såsom statistik och prediktion, biologiska läkemedel och individuell läkemedelsbehandling. Programmet har numera tillägg av lokala examensmål som rör hållbarhet, kvalitetssäkring och ledarskap – något som saknas i de nationella examensmålen för en apotekarexamen. VFU-perioden är i den reviderade studieordningen uppdelad på två terminer – en kortare som behandlar egenvårdsrådgivning på termin 6 samt en längre med fokus på receptexpediering på termin 10. Med detta upplägg har studenterna möjlighet att tillämpa kunskaper från termin 1 till 5 tidigare än förut och använda denna erfarenhet under resterande terminer.

En programrevidering innebär ett stort arbete för både ledning, lärare, administrativ personal och studenter. Studieplan och kursplaner har uppdaterats med anledning av revidering av programmet samt för att säkerställa progression för kurserna (se Bilaga 11 för länk till sökning av kursplaner). Det har i samband med revideringsarbetet upprättats utfasningsschema för kurser som avvecklas och övergångsförslag för studenter som inte haft förutsättningar att avsluta den tidigare studieordningen. Mycket kommunikation har skett med studenter som behövt byta studieordning. En del av dessa studenter har haft utmaningar med att följa sin nya studieplan med en förlängd studietid som konsekvens. Behörighetskontroller har införts inför varje termin från och med termin 3 - vid tidigare studieordning fanns dessa på termin 4 och 7. Nuvarande behörigheter anger vilka kurser eller moment som studenter behöver ha godkända för att kunna påbörja sina studier en viss termin. Anledningen till tätare kontroller är att säkerställa progression och se till att studenterna följer programmets upplägg och undvika att de har kurser och moment som

inte är godkända under för lång tid. En konsekvens av ökat antal behörighetskontroller har dock inneburit en ökad administration.

1.3.1 Professionell utveckling och färdighetsträning vid farmaceutiska fakulteten

Ett stort fokus har vid revideringen lagts på att införa kurser i professionell utveckling (PU) för att träna studenter i färdigheter och förmågor som är nödvändiga i kommande arbetsliv. Dessa innefattar muntlig och skriftlig kommunikation, laborativa färdigheter samt att arbeta i grupp. För att ge tyngd åt detta område har några lärare haft del av tjänst för att utveckla, förvalta och följa upp de kursdelar (inklusive kursmål) och kurser som har med *Professionell utveckling och färdighetsträning vid farmaceutiska fakulteten* (PUFF) att göra. På varje termin med obligatoriska kurser har poäng från ämneskurserna avsatts för att skapa PU-kurser vilka löper som en strimma över terminerna och läses parallellt med övriga kurser (se Bilaga 25 – programöversikt). Målsättningen med PUFF är att säkerställa yrkeskoppling och progression inom programmet och att examensmålen inom framför allt färdighet och förmåga, samt värderingsförmåga och förhållningssätt uppnås. Med PU-kurserna skapas goda möjligheter för kursledare inom varje termin att samarbeta för studenternas bästa möjliga utveckling. Varje termins PU-kurs har ett specifikt tema:

Termin 1	PU 1: Apotekare, samhällets läkemedelsexpert
Termin 1, 2	PU 2: Apotekare, vetenskaplig metodik och kommunikation
Termin 3	PU 3: Apotekare, utredare av läkemedelseffekter
Termin 4	PU 4: Apotekare, forskning och kritisk granskning
Termin 5	PU 5: Apotekare, kvalitetssäkrare inom läkemedelsområdet
Termin 6	PU 6: Apotekare, läkemedelsrådgivare till patient och samhälle
Termin 7	PU 7: Apotekare, utvecklare av nya läkemedel
Termin 10	PU 8: Apotekare, läkemedelsexpert i professionell samverkan

I och med revideringen har även deltagande i en områdesgemensam satsning på interprofessionellt lärande (IPL) införts för studenterna. Inom Medfarms grundutbildningar genomförs nu moment som förbereder studenter för deras kommande interprofessionella arbete inom hälso- och sjukvård. De tre IPL-momenten ryms inom PU 1, PU 6 respektive PU 8 och har följande teman; IPL 1 – Mellanmänskliga möten, IPL 2 – Mänskliga rättigheter och etik samt IPL 3 – Patientsäkerhet (se Bilaga 11 för länk till sida med beskrivning av dessa moment).

1.4 Studentgruppen

Till programmet antas studenter två gånger per år. I tabellen nedan ses antal sökande (prio 1 och totalt) till programmet.

Tabell 1. Antal sökande till Apotekarprogrammet. BI = gymnasiebetyg utan komplettering, HP = Högskoleprovet.

Termin	Prio 1	Totalt	Antagningspoäng (BI/HP)
HT17	230	1273	19,28 / 1,20
VT18	209	749	18,30 / 1,15
HT18	193	1192	18,75 / 1,15
VT19	218	686	17,92 / 1,10
HT19	228	1156	19,06 / 1,10
VT20	224	735	18,13 / 1,00
HT20	249	1287	19,38 / 1,15
VT21	262	914	19,00 / 1,05
HT21	241	1557	19,80 / 1,20
VT22	244	933	19,01 / 1,10
HT22	189	1356	19,50 / 1,20
VT23	197	828	18,70 / 1,10

Vid varje programstart genomförs under första veckan en enkät för de nyantagna. Enkätundersökningen är till för att få en uppfattning om vilka studenter som kommer in på programmet, men också för att se förändringar i studentunderlaget över tid. Från de senaste tre terminernas antagna studenter är det 72% kvinnor som startar programmet och upptagningsområdet är främst Stockholms län (till viss del även Uppsala). Det är 55% av studenterna som valt programmet i första hand. De utbildningar som prioriterats framför Apotekarprogrammet är framför allt läkar- och tandläkarutbildningar. 69% av studenterna har utländsk bakgrund (*definition*: utrikesfödd eller är född i Sverige men båda föräldrarna är utrikesfödda). 23% har kompletterat sina meriter för att bli behörig att läsa programmet. På frågan om "Förväntningar från min familj har haft alltför stor betydelse för mitt val av utbildning" är det i medeltal 2,9 på en 6-gradig skala (SD 1,7) på skalan 1-"instämmer inte alls" till 6-"instämmer helt". Många studenter känner sig väl förberedda inför skriftliga presentationer men något mindre inför de muntliga. De nyantagna studenterna ser bland annat fram emot att lära sig om läkemedel, få bra kunskaper, få en examen och ha en rolig studietid. Deras farhågor – redan vid programstart – är språknivån, höga krav på behörighet/tentor, stress, pendling eller att man inte kommer att tycka om innehållet. Nyantagna studenter anser i hög/mycket hög grad att de känner till vilka olika arbetsmöjligheter som finns efter avslutad utbildning. Vid en workshop i början på termin 3 – där programsamordnarna träffar studenter för att summera första året på programmet och sikta framåt – hade den andel som känner till vad man kan arbeta som efter avslutad utbildning sjunkit något. Många studenter anger vid samma workshop att de "valt ett program som är rätt för mig".

1.4.1 Lärares reflektioner över studentgruppen

Fakultetens lärare upplever att det för många kurser är låg närvaro på icke-obligatoriska undervisningsmoment och att studenters motivation till sina studier i vissa fall är låg.

Det faktum att en stor andel valt andra program i första hand (45% de senaste tre terminerna) och att studenter i vissa fall inte valt programmet utan inflytande av andra är något som skulle kunna förklara detta. Andra faktorer som kan förklara detta är att många studenter har problem med språket, lång restid, att studenter i en hög grad arbetar vid sidan om sina studier eller inte inser värdet av att delta på icke-obligatoriska moment. Det är även möjligt att vi utifrån hur behörighetskontrollerna är utformade styr studenternas beteende vad gäller prioritering av sina studier. Den stora andelen med utländsk bakgrund och det faktum att detta inte återspeglas i samma omfattning i lärarkåren kan också göra det svårt för studenter att hitta förebilder inom akademien – även detta skulle kunna vara en förklaring till brist på motivation eller låg närvaro på campus

1.5 Material som ligger till grund för självvärdering

Enkätunderlag:

- Alumnenkäter (HT16, VT17, HT20, VT21) – bilaga 5a-5d
- Programvärdering (VT22, HT22) – bilaga 6a-6b
 - Besvaras av studenterna sista dagen på programmet
- Kursledarenkät – bilaga 7
- Arbetsgivarenkät 2019 – bilaga 8

Material som finns tillgängligt för bedömargruppen:

- Matris för examensmåluppfyllelse – bilaga 9
- Sammanställningar av kursvärderingar från obligatoriska kurser (HT22) – bilaga 10 (zip)
- Dokument med länkar till – bilaga 11
 - Utbildnings- och studieplan
 - Programsida i Studium (lärplattform)
 - Behörighetstabell
 - PUFF
 - STURE
- Enkät för nyantagna (VT22, HT22, VT23) – bilaga 12a-12c
- Rutiner för hantering av kursplaner vid farmaceutiska fakulteten (MEDFARM 2018/175) – bilaga 13 (under revidering)
- Lathund för att ta fram/revidera kursplaner vid farmaceutiska fakulteten (MEDFARM 2018/175) – bilaga 14
- Rutiner för hantering av kursvärderingar vid den Farmaceutiska fakulteten (MEDFARM 2022/344) – bilaga 15
- Studenternas arbetsvillkor (UFV 2016/327) – bilaga 16
- Fakultetens etiska normer och förhållningssätt (MEDFARM 2015/1076) – bilaga 17

- Pedagogiska programmet (UFV 2015/826) – bilaga 18
- Genomströmningsstatistik – bilaga 19
- Tentamensstatistik – bilaga 20
- Lista över valbara kurser – bilaga 21
- Workshop om universitetsstudier – bilaga 22
- Workshop scenario – bilaga 23
- Rutiner för fördjupningsprojekt (MEDFARM 2022/1935) – bilaga 24
- Programöversikt – bilaga 25
- Organisationsöversikt – bilaga 26
- Examensmål för generell examen – bilaga 27
- Riktlinjer för grupparbeten vid Farmaceutiska Fakulteten MEDFARM 2019/1577 – bilaga 28

2. Utbildningsutvärderingens områden och aspekter

Självvärderingen ska täcka in de 5 områdena med de 11 aspekterna som baseras på *Reviderade riktlinjer för modell för utbildningsutvärderingar vid Uppsala universitet UFV 2021/2434 (Bilaga 1)*. Vid självvärdering kan olika stor vikt läggas vid de 5 områdena och de 11 aspekterna beroende på relevans och utvecklingsbehov för utbildningen.

2.1 Område 1 - Måluppfyllelse, undervisning och examination

Aspekt 1 - Att utbildningarna når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål, dvs. de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten.

Detta gör vi bra:

- Bra struktur och tydliga rutiner för hur utbildningen kvalitetssäkras

Detta kan vi bli bättre på:

- Förankra kvalitetsarbetet med alla kursledare och administrativ personal och hitta rutiner för detta

För att säkerställa att studenterna som genomgått Apotekarprogrammet uppfyller de nationella och lokala examensmålen för en apotekarexamen har examinatorerna för respektive kurs på Apotekarprogrammet hjälpt till att indexera sina kurser mot dessa examensmål. Examensmålen kan delas upp i *kunskap och förståelse* (KF), *färdighet och förmåga* (FF) samt *värderingsförmåga och förhållningssätt* (VF) (Bilaga 9 – matris för examensmåluppfyllelse). Denna indexering gjordes vid revideringen av programmet och dokumentet har nu uppdaterats för att se över om detta kvarstår då ett par kullar har

examinerats. Utifrån denna uppdaterade mappning framkommer att alla examensmål berörs av minst fem olika kurser. Det examensmål som berörs minst är VF4 (visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete). Generellt täcker programmets ämneskurser målen kring *kunskap och förståelse* och *färdighet och förmåga* väl, medan examensmålen relaterade till *värderingsförmåga och förhållningssätt* täcks sämre. Dessa mål tas ofta upp under kurserna i professionell utveckling vilket var ett av syftena med införandet av dessa i den nya studieordningen. Eftersom det nu är ett större fokus på färdighetsträning examineras dessa moment i en större omfattning än tidigare. Det sista året, som innehåller fördjupningsprojekt och VFU II, täcker in samtliga examensmål och garanterar därför att de som tar examen har goda akademiska kunskaper såväl som det som krävs för att bli legitimerade apotekare.

För att garantera att kursmålen fortsatt är i enlighet med examensmålen, och för att säkerställa en helhet över programmet, finns fastställda rutiner för hur inrättande och revidering av kursplaner ska genomföras (Bilaga 13). Även en kursplanemall har tagits fram för att kursledare ska kunna utforma kursmål som är tydliga och bedömningsbara (Bilaga 14). Revidering av innehåll, kursmål och kursupplägg initieras oftast av studierektor och kursledare som tar fram ett förslag på revidering. Detta förslag stäms av med programsamordnare och bearbetas sedan i studierektorsgruppen för den institution som äger kursen. Kursplanen bereds sedan i programutskottet och beslut om revidering tas sedan på fakultetsnivå i GRUFF. För att harmonisera farmaceututbildningarna i Sverige träffas programsamordnare från andra lärosäten i det Nationella Rådet för Farmaceututbildningar två gånger per år. Dessa möten är främst avsedda för erfarenhetsutbyte men också för att harmonisera och säkerställa nivån på våra utbildningar.

Studenterna upplever att nivån och kvaliteten på programmet är hög (Bilaga 6 – Programvärdering) och att det ställs höga krav för att de ska bli färdiga apotekare. Många studenter anger att arbetsbelastningen (vissa kurser/terminer) är mycket hög (Bilaga 6 – programvärdering). Det är uppenbart att programmet inte passar alla studenter som initialt antas. Framför allt under de första två terminerna reduceras antalet studenter som går vidare från en termin till nästa. Från termin 1 till 2 är det 80% av studenterna som går vidare, och från termin 2 till 3 är det återigen 80% som går vidare. Från termin 4 och framåt ser vi ett mindre bortfall (Bilaga 19).

Från vårterminen 2023 har vi med hjälp av en enkät börjat följa upp studenter som inte går vidare till nästa termin för att undersöka anledningarna till detta. Även om det var få som svarade (3 av 19 respektive 4 av 16) är trenden hos de som svarade på enkäten att frånfall under termin 1 handlar om att programmet inte var det rätta, medan frånfall under termin 2 handlar om att studenterna inte uppnår behörighetskraven. När vi – allteftersom terminerna går och vi får ett större underlag – ser anledningarna till varför studenterna inte går vidare kan vi eventuellt vidta åtgärder för att öka retentionen på programmet.

För att ge ett något mer objektivt mått på hur studenter presterar under programmet har tentamensstatistik tagits fram (Bilaga 20). I det underlag som presenteras ses förstagsregistrerade studenters resultat på ordinarie tentamen på obligatoriska kurser (PU-kurser exkluderade), men vi kan inte skilja på studenter som är underkända eller inte har skrivit tentamen. I detta underlag finns det inte något tecken på att det är någon specifik kurs som gör att studenterna inte går vidare på programmet. Vi kan dock identifiera två terminer (termin 2 och 4) som verkar något svårare för studenterna, och där de som inlett sina studier på en vårtermin verkar ha än större utmaningar. Vi kan inte utesluta att en anledning till att så många antingen inte skriver eller får en underkänd tentamen på dessa terminer, kan vara att studenterna väljer att istället läsa ikapp kurser som de behöver ha godkänt på inför kommande behörighetskontroller (se länk i Bilaga 11).

Aspekt 2 - Att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet.

Detta gör vi bra:

- Ämneskunniga lärare varav många disputerade och/eller forskningsaktiva
- Strukturerade former för erfarenhetsutbyte
- Belyser värdet av pedagogik mer nu jämfört med tidigare

Detta kan vi bli bättre på:

- Få fler lärare att ta del av kompetensutveckling, genom att sprida information med god framförhållning så att den enskilda läraren kan prioritera

Majoriteten av programmets kurser är knutna till Farmfak. Med den starka forskningsanknytning och det starka pedagogiska engagemang som ses i lärarkåren (se även Aspekt 5) finns goda förutsättningar för att utveckla såväl innehåll som upplägg av de ämnen som ingår i utbildningen. Lärarna är angelägna om att uppdatera undervisningsmaterial och former för att stödja studenternas lärande (Bilaga 7 – kursledarenkät, fråga 20). Förekomst av progression relaterad till examensmålen och framför allt inom färdighetsträning och den professionella utvecklingen är något vi säkerställt i och med den reviderade studieordningen och mappningen av examensmålen (se Aspekt 1).

I varje ämne finns en studierektor som, förutom ett administrativt uppdrag, även bör se över pedagogiken i de kurser som tillhör ämnet. Det kan handla om ansvar för att ämnesinnehållet vilar på vetenskaplig grund och uppdateras efter nya rön, leda arbetet med utveckling av studentaktiverande moment och examinationsformer, men även att löpande se över studenters synpunkter från kursvärderingar. Att samtala med sina lärare och doktorander (i grupp eller via pedagogiska utvecklingssamtal) kan vara ett sätt att utveckla innehåll och form. Studierektorerna träffas en gång per månad på fakultetsnivå för erfarenhetsutbyte – ibland med inbjudna gäster – för att få inspiration inom pedagogik. I studierektorns uppdrag ingår också att vidarebefordra information om kurser, seminarier, konferenser och relevant pedagogisk litteratur till sina lärare.

Två gånger per år (en dag i februari och två dagar i augusti) träffas fakultetens lärare och administrativ personal tillsammans med studentrepresentanter för grundutbildningsdagar. Det är ett konkret sätt för erfarenhetsutbyte och säkerställer att vi når ut till alla som är involverade i undervisning. Inom institutionerna hålls även regelbundna vetenskapliga seminarier för att stärka ämneskompetensen, och i vissa undervisningsgrupper förekommer dessutom seminarier som kopplar till forskningsrön inom pedagogik.

Det pedagogiska rådet vid vetenskapsområdet för medicin och farmaci (PRåM) inrättades 2015 med syfte att vara en framtidsfokuserad ämnesdidaktisk nod och en drivande kraft bakom områdets pedagogiska utveckling. Målsättningen är att ge förutsättningar för att vetenskapsområdet ska kunna leverera en högkvalitativ utbildning enligt universitetets mål och strategier. PRåM anordnar löpande föreläsningar, seminarier/workshops och pedagogiska konferenser och ser erfarenhetsutbytet som en viktig del i utvecklingen av den enskilda läraren. Eftersom PRåMs arbetsgrupp (4 personer med 25% vardera) är aktiva lärare inom vetenskapsområdet, finns nära anknytning till verksamheten och därmed goda förutsättningar att nå ut till alla som undervisar inom programmet. Vetenskapsområdet har också gjort en annan pedagogisk satsning vilken innebär att det sedan 2022 finns en pedagogisk utvecklare som jobbar för alla våra utbildningar. Med denna anställning finns möjligheter till förkovring även inom ämnesdidaktik. Under 2023 kommer pedagogiska "journal clubs" att startas upp som ytterligare en mötesplats för lärare som är speciellt intresserade av att utveckla sin pedagogik.

Aspekt 3 – Att undervisningen sätter studenters lärande i centrum.Detta gör vi bra:

- Många studentaktiverande moment
- Bra introduktion till akademiska studier
- Återkommande återkoppling på studenters muntliga och skriftliga prestationer

Detta kan vi bli bättre på:

- Återkoppling på arbete i grupp och praktiskt arbete på lab
- Bli bättre på att förklara syfte med reflekterande moment
- Motivera och utveckla peer-review (tydligare progression)
- Förklara upplägget och innehållet på en kurs för studenterna för att motivera fler studenter att delta i den undervisning som erbjuds

På utbildningens kurser används en stor del studentaktiverande undervisning. Majoriteten av kursledare anger att seminarium, workshops och grupparbeten, men även data/våt-laborationer, är vanligt förekommande för att få studenterna att arbeta med kursinnehållet (Bilaga 7 – kursledarenkät, fråga 6). Av de studentaktiverande aktiviteter som tas upp är det främst peer-learning, quiz/polls/mentimeter och bikupor som återkommande används i samband med föreläsningar (Bilaga 7 – kursledarenkät, fråga 7).

Laborationer är något som lyfts fram som positivt i Programvärderingarna. Det är en viktig färdighetsträning och kan i många fall även användas för att förstärka den teoretiska kunskapen och förbereda inför framtida forskarutbildning eller yrke. Laborativa inslag (våt/data) förekommer på alla obligatoriska terminer (ej termin 10), och erbjuds även på de valbara terminerna. Det sker progression genom programmet där det ställs högre krav på såväl självständighet som presentationer, dokumentation och laborationsrapporter.

För att underlätta övergången från gymnasium till universitetsnivå, vilket vi ser att en del studenter har utmaningar med, samt att sätta högre utbildning i ett större perspektiv, har vi infört stående aktiviteter från termin 1 till termin 7 enligt nedanstående upplägg.

Termin 1 ges en introduktion till programmet dag 1. Vid en informell lunch, som fakulteten bjuder på några veckor in på terminen, har vi sedan möjlighet att träffa våra nya studenter under lättsamma former och följa upp programintroduktionen. Senare under terminen träffas studenter under en workshop som handlar om universitetsstudier (Bilaga 22). Här diskuterar de bland annat studieteknik, hur de önskar att grupparbeten ska fungera och vad de vill få ut av sin studietid. För att sätta yrket i perspektiv ges en föreläsning om farmacins historia och utbildning i hjärtlungräddning (HLR) ingår som en gruppstärkande aktivitet. Under en workshop (Bilaga 23) på termin 2 diskuterar studenter olika scenarion som kan uppkomma under deras studier och hittar möjliga lösningar/förklaringar till dessa i styrdokumentet *Studenternas arbetsvillkor* (Bilaga 16), *Fakultetens etiska normer och förhållningssätt* (Bilaga 17) samt *Pedagogiska programmet* (Bilaga 18). Under termin 3 träffar vi studenterna för att summera år 1 och sikta framåt. Detta är ett viktigt inslag för att förankra de behörighetskrav som finns och belyser vikten av att kunskaperna från det första året är centrala för att kunna gå vidare inom programmet. Under termin 4 och termin 7 har varje student ett individuellt samtal med en erfaren lärare för att prata om hur studierna går och vilka kunskaper/färdigheter studenten behöver utveckla (samt hur man ska gå tillväga) för att bli den apotekare man önskar.

Studenterna ges många och goda möjligheter att få hjälp att utveckla sina professionella färdigheter genom den återkoppling de får på sina prestationer (framför allt muntliga och skriftliga) genom programmet. Via PUFFs hemsida finns verktyg och mallar för återkoppling och studenterna uppmuntras regelbundet att själva reflektera över sina prestationer med hjälp av mallar för självvärdering. Generellt ges skriftlig återkoppling på inlämningar såsom laborationsrapporter och PM, medan muntlig återkoppling ges i anslutning till muntliga presentationer. Ibland ges även skriftlig återkoppling vid muntliga presentationer. Studenter ska få återkoppling på sina skriftliga tentamina men formen kan variera mellan tentamensgenomgång, skriftliga kommentarer i tentamen eller svar/lösningförslag beroende på kurs. När studenterna genomför sitt fördjupningsprojekt sker löpande muntlig och skriftlig återkoppling på projektplan, det

praktiska genomförandet av projekt, den skrivna rapporten samt muntlig presentation och opponering vid projektets slut (Bilaga 7 – kursledarenkät, fråga 8 samt Bilaga 24). Det noteras även att det på många kurser finns inslag av peer-learning där vi som kursledare mer eller mindre förlitar oss på studenternas förmåga att ge konstruktiv kritik. För att peer-learning ska vara effektiv och jämlik bygger det på att studenterna har liknande förmåga att uttrycka sig i språk och skrift. Det är även nödvändigt med tydliga instruktioner om hur kamratåterkopplingen ska genomföras och att information ges om att studenten som ger återkoppling också kan utveckla sina egna färdigheter genom att reflektera över en annan students prestation. På frågan ”I vilken grad har du under utbildningen fått återkoppling från lärare på dina prestationer” i programvärderingsenkäten svarar studenterna i snitt 3.4/5 (VT22) och 3.8/5 (HT22), men att de i något mindre grad haft nytta av den återkoppling som getts (3.2/5 respektive 3.6/5). Studenterna önskar mer återkoppling från lärare men mindre återkoppling från andra studenter (Bilaga 6 – Programvärderingar, fråga 12/13, 15/16).

I programvärderingen ombads kursledarna, utifrån de senaste tre kurstillfällena, reflektera över vad respektive kurs har för styrkor och problemområden. Det som framträder tydligast vad gäller styrkor för många kurser är tydliga är många studentaktiverande moment såsom seminarier, workshops och laborationer. Även lärarnas engagemang lyfts fram som en styrka (Bilaga 6 – Programvärderingar, fråga 16). Det som kursledare lyfter fram som problemområden är snarare kopplat till utmaningar inom kurs än vad studenter angett i kursvärderingen. Här framkommer att studenter är frånvarande vid undervisningsmoment eller att de som deltar inte är tillräckligt förberedda. Möjliga förklaringar kan vara att studenternas arbetsbelastning är för hög (vilket också studenterna anger), alternativt att studenter jobbar ikapp med moment som inte är godkända från tidigare terminer. Upplägget under pandemin, då kurserna gavs på distans, kan också ha påverkat hur studenterna tar till sig kunskap och när man som student behöver närvara på campus. Några lärare lyfter även fram att studenter saknar grundkunskaper för att ta till sig kursens innehåll. Grupparbeten anses av studenterna vara problematiska, även om de får information och stödmaterial om hur de kan arbeta effektivt i grupp (Bilaga 6 – Programvärderingar, fråga 17). Riktlinjer för arbete i grupp finns framtagna av fakulteten och finns tillgängliga för studenterna via programsidan (Bilaga 28). En föreläsning om grupparbete ges i början på termin fyra, men för att säkerställa att alla gruppmedlemmar bidrar till grupparbetet på det sätt som är tänkt skulle regelbundna avstämningar med en handledare behöva införas. Slutligen anger lärare att kan uppdelningen och parallellläsning av ämnes- och PU-kurser vara problematisk för studenterna. Ett exempel som framkommit är laborativa moment som genomförs inom ämneskursen men där delar av examinationen ligger inom PU-kursen.

Aspekt 4 - Att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och progression säkerställs.Detta gör vi bra:

- Tydlighet i kursplaner vad gäller kursmål och examination
- Tydlig progression genom programmet

Detta kan vi bli bättre på:

- Säkerställa att samtliga kursmål nås för en student som blir godkänd på kursen

Som regel används flera olika examinationsformer per kurs, där examinationsformen avgörs av vilket kursmål som examineras. Exempel på examinationsformer som förekommer inom programmet är; skriftliga examinationer, praktiskt laborationsarbete, muntliga presentationer, seminarier, och skrivuppgifter som t ex laborationsrapporter och längre PM. Varierande examinationsformer inom en kurs är bra för studenters möjligheter att prestera under olika former, men kan också bidra till överexamination. 17 av 34 obligatoriska kurser inom programmet anger att samma kursmål examineras vid flera olika tillfällen. I kursledarenkäten verkar det dock som om fokus i de flesta fall är olika och att examinationerna på så sätt kompletterar varandra. Studenternas uppfattning är däremot att samma moment ibland examineras både muntligt och skriftligt (Bilaga 6a – Programvärdering VT22). Vi behöver bli bättre på att kommunicera vilka delar av målen som examineras genom vilken examinationsform. Det saknas i nuläget system för att identifiera om vi examinerar sådant som inte finns upptaget i kursmålen. En målsättning har varit att införa målrelaterad examination på programmets kurser för att säkerställa att studenterna uppnår alla de kurs-, och i slutänden också examensmål, som finns. Enskilda studentkommentarer i olika sammanhang belyser att det blivit svårare att klara tentor med målrelaterad bedömning. Det är därför viktigt med en diskussion inom fakulteten för att säkerställa att studenterna uppnår kursmålen utan att göra examinationen svårare. För närvarande har 7 av 19 kurser på de obligatoriska terminerna, med skriftlig tentamen som sin huvudsakliga examinationsform, en målrelaterad examination. Skriftliga examinationer på övriga kurser är baserade på poäng där poängsatserna (ibland) anses motsvara kursmålens omfattning (Bilaga 7 – kursledarenkäten, fråga 9 och 10).

Rättssäkerheten vid examination säkerställs genom de regler, rättigheter, rutiner, mallar och formulär som finns framtagna av universitetet och fakulteten. Enligt mall för framtagande av kursplaner (Bilaga 14) ska examinationsformerna som används under en kurs tydligt framgå. I enlighet med studenternas arbetsvillkor (Bilaga 16) och med hjälp av gemensamt framtagna mall för Studium (lärplattform) ska datum för examination och andra obligatoriska moment framgå i god tid (senast 5 veckor) innan kursstart. Vid kursintroduktionerna informeras studenterna om plagiat och vilseledning vid

examination med hjälp av en bild gemensamt framtagen av fakulteten. Alla tentamina, förutom muntliga sådana, genomförs anonymt och vid varje tentamenstillfälle sker legitimationskontroll. Majoriteten (13 av 19) av de skriftliga tentamina på våra obligatoriska kurser ges nu i elektronisk form. Detta möjliggör plagiatkontroll av inlämnade svar och säkerställer att handstil inte längre påverkar läsbarheten av desamma. Plagiatkontroll vid inlämning av skriftliga uppgifter möjliggörs via Studium. Vid misstanke om plagiat eller annan vilseledning vid examination finns en universitetsgemensam rutin för hur anmälan sker till disciplinnämnden som därefter får avgöra om den misstänkte studenten gjort sig skyldig till vilseledning eller ej. Studenterna har också möjlighet att få betyg omprövade och det finns en fakultetsgemensam blankett för detta. En eventuell kommande utmaning är de skriftgenereringsverktyg (tex Chat-GPT) som nu diskuteras på fakultetsnivå, men där vi ännu inte har någon övergripande handlingsplan för att motverka otillåten användning av.

Progressionen genom programmet var, som tidigare nämnt, i fokus vid programmets revidering. Placering av kurser ändrades något jämfört med tidigare studieordnings för att säkerställa progression inom och mellan terminer. Med ny studieordning och PUFF-arbetsgruppens inrättande sattes ett större fokus på progression – även inom färdighetsträning. Gruppen har säkerställt att progression avspeglas i kursmålen och har nu utvärderat progressionen inom samtliga färdighetsområden (muntlig och skriftlig kommunikation, laborativförmåga och arbete i grupp). Detta visar att färdighetsträningen säkerställts, med ökande nivå från en termin till nästa. Dessutom framkom att lärare på avancerad nivå upplever att studenterna nu generellt presterar bättre. Som tidigare nämnts, känner dessutom studenterna sig väl förberedda när det gäller det här området vid programmets slut (Bilaga 6 – Programvärderingen).

För att se till att studenterna har den förkunskap som krävs inför varje termin sker också - från termin 3 och framåt - en behörighetskontroll. Inför respektive termin krävs då godkänt betyg på vissa specifika kurser eller kursmoment som anses nödvändiga för att kunna tillgodogöra sig den nya kunskapen på just den terminen (se Bilaga 11 – Relevanta länkar). Behörighetskraven har fastställts av GRUFF i samråd med Farmaceutiska studentkåren och studierektorerna. Vad vi kan se från genomströmningsdata har kontrollerna inte någon större effekt på antalet studenter som går vidare från en termin till en annan från termin fyra och framåt. Från enkäter som fyllts i av tidigare studenter fram kommer dock, i fritextsvar, varierande åsikter kring dessa kontroller. De upplevs som hårda och stressande, samtidigt som alumner har förståelse för att de behövs (Bilaga 5 – Alumnenkäterna).

2.2 Område 2 – Lärarkompetens

Aspekt 5 - Att verksamma i undervisning och handledning har adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig.

Detta gör vi bra:

- Engagerad och kompetent lärarkår

Detta kan vi bli bättre på:

- Rutiner för att introducera nya lärare till undervisningsuppdrag och organisation

På Apotekarprogrammet finns många vetenskapligt kompetenta, yrkeskunniga och engagerade lärare som är måna om studenternas lärande. I och med att vi i Uppsala har en egen farmaceutisk fakultet säkerställer vi kompetens inom alla de ämnesområden som ingår i programmet. Den forskning som bedrivs inom fakulteten kopplar till de ämnen som ingår i programmet. Ca 60% av de med läroanställning har en forskningsrelaterad tjänst (biträdande lektor, lektor och professor) vilket säkerställer vetenskaplig kompetens och forskningsanknytningen till utbildningen. Av fakultetens adjunkter är 44% disputerade vilka tillsammans med forskare, postdocs och doktorander (som deltar i undervisningen) även de bidrar med forskningsanknytning.

Studenter lyfter fram fakultetens engagerade lärare som något positivt från utbildningen (Bilaga 6 – Programvärderingar; Tabell 2).

Tabell 2. Studenters åsikter om lärare från programvärderingen (medelvärde från 5-gradig skala).

I vilken grad anser du att lärarna överlag:	VT22	HT22
Verkar ha goda ämneskunskaper i relation till kursinnehållet	4.2	4.3
Verkar engagerade i undervisningen	3.8	4.1
Har varit bra på att förklara sådant som är svårt att förstå	3.8	4.0
Stimulerat dig som student att vara aktiv under undervisningsmomenten	3.5	3.5

Utvalda citat från alumnenkäterna och programvärderingarna:

” huvudsakligen var det engagerade lärare (särskilt under senare delen av utbildningen) som generellt gjorde ett bra jobb med kursupplägg och innehåll, vilket förenklade inläring och ökade intresse.”

”Jag tycker lärarna har varit bra och pedagogiska”

”Bra labbhandledare och seminariumhandledare”

”Hur motiverande och inspirerande vissa lärare var.”

Vid anställning till lärartjänst (adjunkt, lektor, professor) ställs krav på 10 veckors utbildning inom högskolepedagogik. Förutom att ämneskompetensen bedöms säkerställer detta en lägstanivå inom pedagogisk kompetens. Vid nyanställning kan dessa kurser läsas inom två år, dock har det fram tills nu inte skett någon uppföljning av huruvida detta efterföljs – en ny rutin på områdesnivå är på gång för nyanställda lektorer och professorer. Studierektor gör övergripande fördelning av arbetsuppgifter och kursledarskap, och har möjlighet att identifiera brist på lärarkapacitet och ämneskunskap. Det är oftast studierektorn som har till uppgift att introducera nya lärare (inklusive doktorander) till undervisningsuppgiften, men ingen fakultetsövergripande strategi finns för detta. Fakultetens framtagna riktlinjer och rutiner läggs upp i medarbetarportalen som är universitetets interna yta för dokumentdelning. Många har svårigheter med att hitta information eller vilka rutiner som är aktuella (ingen sökfunktion finns), vilket kan leda till att frågor hanteras olika eller att onödigt många frågor görs på svar som finns att hitta via fakultetens egna dokument. Inga indikationer på att det saknas lärare/kompetens inom något ämnesområde har identifierats.

Från 2012 har vetenskapsområdet gjort utlysningar med möjlighet att bli antagen som excellent lärare för de som visat en hög nivå av pedagogisk skicklighet. Syftet är att lyfta fram goda pedagoger och lärarinsatser som kan spridas inom och mellan våra utbildningar. Många av de som antagits har idag ledande funktioner inom vår utbildningsorganisation. Fram till och med 2022 har tre adjunkter och fem lektorer blivit antagna (från sju utlysningssomgångar). Det finns i nuläget inget förslag från vetenskapsområdet på hur kompetensen hos excellenta lärare bäst kan nyttjas.

En grupp som är viktig för undervisning – framför allt när det kommer till seminarie- och laborativ verksamhet – är doktoranderna. PRÅM har under flera år, på förfrågan från kommittén för utbildning på forskarnivå (KUF), på terminsbasis gett en kurs (Introduction to teaching, 1,5 hp) för att bättre förbereda doktorander för undervisningsuppgiften. Från hösten 2023 kommer kursen att inkluderas i det obligatoriska kursblocket för vetenskapsområdets nyantagna doktorander. Liksom att det tidigare inte ställts krav på pedagogisk utbildning av doktorander innan de deltar i undervisningen finns det – varken tidigare eller för närvarande – krav på kurs i ”handledning av studenter” för att handleda fördjupningsprojekt och det är relativt få

som formellt har gått kurs i detta. 15 av 20 svarande kursledare för fördjupningsprojektskurser anger att färre än 25% av de som handleder har gått nämnda kurs (Bilaga 7 – Kursledarenkät).

För handledare inom VFU ställs det dock formella krav på utbildning – något som tagits fram på nationell nivå tillsammans med de andra utbildningsorter där Apotekarprogrammet ges. Apoteksaktören ansvarar för att en handledare utses i god tid före VFU och att handledningen i övrigt uppfyller lärosätenas krav. I möjligaste mån ska handledaren vara legitimerad apotekare samt ha sin huvudsakliga arbetsplats på det apotek där studenten är placerad. Förutom handledarutbildning som anordnas av lärosätena krävs minst ett års yrkeserfarenhet på öppenvårdsapotek.

2.3 Område 3 - Studentmedverkan och studentperspektiv

Aspekt 6 - Att studenter har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen.

Detta gör vi bra:

- Tydliga rutiner för hur kursvärderingar hanteras
- Generellt god representation av studenter i alla delar av verksamheten

Detta kan vi bli bättre på:

- Öka studenternas medvetenhet om vikten av att vara med och påverka sin utbildning

Farmaceutiska fakulteten i Uppsala har ett nära och bra samarbete med Farmaceutiska Studentkåren (FaS) och enligt universitetscentrala direktiv finns studentrepresentanter med i alla beslutande organ, såsom institutionsstyrelser och GRUFF. För att se till att studenterna också har insyn i, och är delaktiga i, övrig verksamhet på fakulteten har vi sett till att även ha studentrepresentanter i icke-beslutande arbetsgrupper, såsom PUFF, STURE och programutskott. Att involvera studenter redan vid beredning av ärenden ser vi som kvalitetsstärkande. Studentrepresentanter utses av FaS efter utlysning via deras hemsida (www.farmis.se). Generellt upplever vi att våra studenter, framför allt de som är engagerade i kåren, är väldigt drivna och måna om att vara med och påverka sin utbildning – något som också framhålls av studenterna (Bilaga 6a – Programvärdering, VT22 fråga 44). Ett forum för detta är studieråden som organiseras av FaS där alla studenter (inte bara student- och kursrepresentanter) har möjlighet att diskutera utbildningsfrågor. Synpunkter från dessa möten förs vidare till programledningen via GRUFF och avstämning med programsamordnare. FaS anordnar regelbundet

pluggstugor där studenter på högre terminer samt doktorander hjälper studenter på lägre terminer med deras studier.

Intresset av att påverka sin utbildning återspeglas dessvärre inte i kursvärderingarnas svarsfrekvens – generellt är denna 15–25%. Det är svårt att veta vad den låga svarsfrekvensen beror på, men den kan kanske kopplas till att studenterna inte får återkoppling på kursvärdering de själva besvarat och inte heller får ta del av synpunkter från föregående kurstillfälles studenter. Detta har framkommit i programvärderingarna (Bilaga 6 – Programvärdering, fråga 8). För att försöka motivera studenterna att fylla i kursvärderingarna har vi från vårterminen 2023 bett kursledare att vid varje kursintroduktion ge studenterna tid att utvärdera den kurs de precis avslutat. Det, tillsammans med att utfallen (svarsfrekvens och vad som framkommit som positivt samt vad studenterna anser kan utvecklas) från föregående kurstillfälles kursvärdering nu presenteras i samband med kursintroduktionen, hoppas vi kommer ha som effekt att fler tar tillfället att låta sin röst höras. För att se till att regelbundet få in synpunkter om kurserna och programmet har programsamordnare och programansvarig regelbundet (två gånger per termin) dessutom informella möten med studentrepresentanter och handläggare från FaS. Studentrepresentanterna har då möjlighet att föra fram åsikter från studenterna som inte lyfts fram i kursvärderingarna.

Handläggaren från FaS har en central roll i hanteringen av kursrapporter och är heltidsarvoderad av fakulteten. En tydlig rutin har tagits fram för hantering av kursvärderingar och kursrapporter (Bilaga 15 – Rutiner för hantering av kursvärderingar vid Farmaceutiska fakulteten). Handläggaren granskar sammanställningen av studenternas fritextsvar, avpersonifierar den från personnamn och omformulerar eventuella kränkande kommentarer och personangrepp. Den granskade sammanställningen skickas till kursledaren för godkännande av publicering. Kursledare och kursrepresentanter är sedan ansvariga för att lyfta fram studenternas synpunkter om kursen och kursledarens reflektion i en kursrapport. Både den granskade sammanställningen av kursvärderingen och kursrapporten görs sedan tillgängliga via Studium för de som skrev kursvärderingen och den studentgrupp som följer. Syftet är att vara transparenta med vad studenterna anser om våra kurser och vad som görs av kursledningen för att kontinuerligt förbättra både innehåll och kvalitet. Kursrapporter skickas även till programutskottet som har möjlighet att säkerställa programmets kvalitet och uppmärksamma om synpunkter återkommer för en kurs över en längre tidsperiod.

Aspekt 7 - Att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger.Detta gör vi bra:

- Arbetar för att göra BMC till ett mer attraktivt campusområde
- Insatser för att minska psykisk ohälsa (hänvisar till de stödfunktioner som finns)

Detta kan vi bli bättre på:

- Vara än mer lyhörda för studenternas åsikter om arbetsbelastning, stress och psykisk ohälsa (t ex se över terminer som anses ha särskilt hög belastning)
- Se över möjligheter för uppsökande verksamhet för studenter med låga prestationer för att ge dem stöd

Högre utbildning och universitetsstudier handlar om att kritiskt granska, bearbeta och reflektera över information och fakta för att, ofta tillsammans, kunna generera nya insikter och kunskaper. Alla kursledare anger att man använder studentaktiverande undervisningsformer såsom seminarier, workshops och grupparbeten (Bilaga 7 – kursledarenkät, fråga 6). Detta ställer också högre krav på lärmiljön. BMC som campusområde har de senaste åren utvecklats i positiv riktning. Det finns nya seminarierum som är utrustade med flexibel möblering och whiteboards längs väggarna. En sal med förstärkt teknik i form av interaktiva skärmar med goda möjligheter att aktivera studenter har tillkommit. Grupprumsmöbler i korridorerna är ytterligare ett sätt att skapa ett ”sticky campus” och ge studenter möjligheter att arbeta tillsammans i samband med undervisningsmoment. Nya studieplatser i en avskild miljö har inrättats. Mer arbete återstår dock innan studenterna anser att lärmiljön är optimal. Många efterfrågar bland annat strömkällor i föreläsningssalar och tillgång till bättre mat utanför restaurangens öppettider. Process pågår om att inrätta ett träningsapotek för att bättre förbereda studenter för sin VFU eller utföra examinerande moment i en apoteksmiljö. Här ligger vi långt efter andra utbildningar runt om i Europa – goda exempel finns från både Norge och Spanien.

Förutom den fysiska studiemiljön har vi gjort insatser som underlättar studenternas inhämtande av kunskap. När Studium infördes upprättades en mall med avsikt att studenterna ska känna igen sig i samma struktur mellan olika kurser inom programmet. I samtal med kursrepresentanter och handläggare har det visat sig att den gemensamma strukturen har luckrats upp, och därför är det extra viktigt vid kursintroduktion att visa hur Studium används för varje specifik kurs. Sedan några år tillbaka finns en mall med information som kursledare uppmanas att visa vid kursstart. Det gäller information om var studenter kan vända sig i olika frågor och berör arbetsmiljö, arbetsvillkor, lika villkor, funktionsvariation, Språkverkstaden och Studenthälsan.

De senaste åren har vi fått indikationer på att studenternas psykiska ohälsa ökat och att studenter på våra farmaceutiska program mår sämre än på andra utbildningar vid Uppsala universitet. För att få ett bra underlag genomfördes vårterminen 2017 en enkät för att undersöka studenternas välmående. Svarsfrekvensen var 59%, och relativt jämt fördelad över programmens olika terminer. Huvudresultatet var att 55% av studenter känner sig stressade över sina studier varje dag. Framför allt känner sig dessa studenter stressade inför tentor, att ligga efter med högskolepoäng, höga krav på studieresultat, brist på fritid och för höga kunskapsmål/krav. Studenter som är i behov av stöd har möjlighet att boka tid hos en studievägledare för att diskutera sin studiesituation och vid de student/läraryr-samtal som genomförs termin 4 och 7 (se aspekt 3) har erfarna lärare möjlighet att ge vägledning för studenter som är i behov av detta. Inom fakulteten och tillsammans med studenterna har vi diskuterat såväl aspekter som vi kan påverka, som aspekter vi inte kan påverka. I den förra kategorin finns hur vi bemöter varandra, hur studenter hittar information, arbetsbörda, stödfunktioner såsom studievägledning, Studenthälsan eller Språkverkstaden samt hur vi ska få studenter att ta del av den undervisning som erbjuds. Till den senare kategorin finns exempel som studenters press på sig själva, långa pendlingsavstånd, behörighetskontroller och när omexaminationer ska genomföras.

I och med distansundervisning under pandemin gavs många föreläsningar i inspelad form. I nuläget har de flesta lärare gått tillbaka till campusundervisning då man värdesätter campusundervisningen och den kontakt som då uppstår med studenterna. Även studenterna upplevs uppskatta att vara på plats med möjligheter till interaktion med kurskamrater och lärare. Kursledare anger att majoriteten av föreläsningarna nu enbart ges på campus, med undantag för de kurser som, i sin helhet, ges på distans. Vi vet att många studenter uppskattar inspelat material vilket ger en större flexibilitet, och är en bra möjlighet för repetition. Digitala system ger också bra möjligheter att erbjuda undervisning även om en lärare på grund av sjukdom inte kan befinna sig på campus. En risk om föreläsningar erbjuds både på campus och i digital form är att färre studenter tar möjligheten att diskutera och fördjupa sig i kursmaterialet tillsammans med kurskamrater och lärare. En annan utmaning är den tillgänglighetsanpassning (textning av inspelat material) som behöver göras – något som är mycket resurskrävande.

Nyligen har vetenskapsområdet gjort en satsning på Mental Health First Aid och detta kan vara ett sätt för kursledare, administratörer och studievägledare att fånga upp studenter som behöver stöd i sin (studie-)situation. Det är många som är intresserade av att gå utbildningen och i nuläget ges den två gånger per termin för ca 20 personer.

2.4 Område 4 - Arbetsliv och samhällsrelevans

Aspekt 8 - Att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv.

Detta gör vi bra:

- Studenterna har stora möjligheter att välja fördjupningskurser och -projekt utifrån intresse
- Tydligare koppling till yrket vid kursintroduktioner

Detta kan vi bli bättre på:

- Nyttja avnämare på ett mer strukturerat sätt inom programmet
- Erbjuder fler studiebesök
- Avsätta resurser för omvärldsspaning för att bättre kunna möta arbetsmarknadens behov framöver

Fakulteten har många framgångsrika forskargrupper och har dessutom gjort en särskild satsning inom biologiska läkemedel med utlysning av tre tjänster som biträdande universitetslektorat 2017. Fakultetens forskargrupper erbjuder varje termin ett 30-tal fördjupningskurser, med olika inriktningar, som finns för att uppfylla det behov som finns i samhället (Bilaga 21). Det har dock inte gjorts någon översyn om det finns ämnesområden som saknas. Många av dessa valbara kurser ingår i Farmfaks masterprogram och erbjuds ofta som fristående kurs. Med ett års valbarhet (valbara kurser på termin 8 och fördjupningsprojekt på termin 9) samt att fakulteten bedriver forskning inom alla ämnesområden på programmet finns goda förutsättningar för studenterna att fördjupa sig inom det yrkesfält de önskar arbeta framöver.

Under termin 9 genomför studenterna sitt fördjupningsprojekt. Tydliga rutiner och information om hur detta ska genomföras finns tillgängligt via Studium (Bilaga 24). Ca 25% av studenterna gör externa fördjupningsprojekt vilket möjliggör kontakter och erfarenhet inför sitt kommande arbetsliv. Inför studenternas ansökningar erbjuds varje termin en eftermiddag med information från kursledare om såväl kurser som projekt. Information finns även upplagd i Studium för studenter som vill läsa kurser/göra projekt utomlands eller utanför fakulteten.

Farmaceutiska kommittén är, för den farmaceutiska fakulteten, ett rådgivande och beredande organ till Områdesnämnden vid vetenskapsområdet för medicin och farmaci. Kommittén initierar och bereder frågor kring fakultetens strategiska planerings- och utvecklingsarbete, som till exempel verksamhetsplanering, rekryteringar och adjungeringar. Kommitténs arbete leds av dekan vid den farmaceutiska fakulteten och

ledamöter är prefekter, prodekan, representanter från olika institutioner och yrkeskategorier samt en doktorand- och en studentrepresentant. Till Farmaceutiska kommittén finns ett rådgivande organ – Farmaceutiska rådet. Rådet bjuds in till möten med kommittén två gånger per år. I rådet finns företrädare för Apotekarsocieteten, Läkemedelsindustriföreningen (Lif), olika läkemedelsföretag, Sveriges apoteksförening, Apoteksbranschen, landsting, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) och Läkemedelsverket. Ofta diskuteras utbildningsrelaterade frågor med rådet. Det finns dock ett behov att knyta avnämare närmare till det programnära arbetet i utskottet.

De studenter som examineras från programmet har mycket goda förutsättningar att få arbete. Många har fått erbjudande om jobb redan under sin sista VFU-period (Bilaga 6 – programvärdering). I såväl programvärderingar som i alumnenkäter framkommer att nyutexaminerade främst arbetar på apotek, men att man söker sig därifrån inom något år (Bilaga 5a, 5b – alumnenkät, fråga 2 och 3). I alumnenkäten har det tydligt framkommit önskemål om att bättre belysa vilka arbetsmöjligheter det finns efter examen och att man önskar få kontakt med presumtiva arbetsgivare under programmet. Alumnerna anger att man under utbildningen har fått god insikt i arbete på apotek och inom forskning och tillverkning, men att man saknar erfarenhet av och kunskap om regulatory affairs, marknadsbolag och kliniska prövningar. Alumner rekommenderar dagens studenter att söka information om presumtiva jobb tidigt och gå på föreläsningar som tar upp vad man kan jobba med i framtiden (inspirationsföreläsningar och studiebesök) och att man ska engagera sig i aktiviteter utanför BMC för att utveckla sin sociala och professionella kompetens, vilket ökar anställningsbarheten (Bilaga 5 - Alumnenkät). Även från programvärderingarna ses brist på koppling till kommande arbetsliv. De flesta känner sig väl förberedda att börja arbeta på apotek, men är mer osäkra på yrken inom vården, laborativ verksamhet och kliniska prövningar. Fler studiebesök och mer koppling till arbetslivet och vad man faktiskt kan göra som apotekare efterfrågas (Bilaga 6 – Programvärderingar).

I Kursledarenkäten framgår att endast 4 av 34 obligatoriska kurser erbjuder studiebesök (termin 5, 6 och 7). En utmaning med studiebesök är att få studenterna att delta. Om det är för tidigt under utbildningen kan det vara svårt för studenten att se värdet av att delta, och många studenter är kanske mer fokuserade på att ta sig igenom kurserna. Ett sätt att få tydligare yrkeskoppling är att istället införa studiebesök på de valbara kurserna. Här har studenterna valt kurser utifrån intresse och det skulle kunna kännas mer relevant att delta i studiebesök.

15 av 34 obligatoriska kurser har enbart interna föreläsare involverade i kursen (främst kurser på termin 2, 3 och 7). Att tidigt få in avnämarperspektivet, genom fler adjungerade eller externa föreläsare, i utbildningen skulle kunna vara ett sätt att ge studenter insikt om olika områden att arbeta inom, möjlighet till kontakter inför valbara terminer och eventuellt få studenter att stanna kvar inom utbildningen i en högre

utsträckning. Från våren 2023 visar kursledare i samband med kursstart inom vilka områden man kan arbeta relaterat till ämnet vilket innebär en tydligare yrkeskoppling.

Majoriteten av kurserna har ändå aktiviteter som belyser koppling till arbetsliv (Bilaga 7 – Kursledarenkät, fråga 12, 15). Något som har extra stort fokus på detta är kurserna i professionell utveckling. Ett exempel är PU-kursen på termin 6 där studenterna blir bättre förberedda inför kommande arbetsliv genom konkreta arbeten med kundfall från egenvården på apotek, vetenskaplig granskning, informationssökning, analys och presentation av uppgifter som är verklighetsanknutna. I programvärderingarna framgår att studenterna i hög grad anser att det man lärt sig under utbildningen har förberett dem inför ett framtida arbetsliv. Studenterna anger att de i hög/mycket hög grad känner sig redo för kommande muntliga och skriftliga presentationer, laborativt arbete, projektplanering samt självständigt arbete (Bilaga 6 – Programvärderingar).

För att öka studenternas empatiska förmåga och ge dem insikt i patientens vardag har vi sedan några år tillbaka projektet ”Att gå i patientens skor”. Under VFU I får studenterna själva prova på att ta tre läkemedelsordinationer (olikfärgade TicTac) med olika ”doseringsregimer”. Studenterna räknar på följsamhet och skriver en reflektion om upplevelsen och utmaningar att använda läkemedel. Detta ger en ökad förståelse för kunden/patienten på andra sidan disken och kopplar också tydligt till läkemedelsanvändning. Sedan 2022 används dessutom den digitala simuleringen MyDispense på VFU II på termin 10. MyDispense är en virtuell miljö där studenter har möjlighet att träna på egenvårdsrådgivning och recepthantering och används för att förbereda studenterna inför kommande patientmöten. På termin 1, 6 och 10 finns IPL-seminarier (Interprofessionellt lärande) där studenter inom olika vårdutbildningar träffas för att diskutera och reflektera över 1) mellanmänskliga möten, 2) mänskliga rättigheter och etik samt 3) patientsäkerhet. Apotekarprogrammet skulle även kunna ha goda förutsättningar att initiera IPL-moment med utbildningar inom tex teknik och naturvetenskap, men det sker inte i nuläget.

En arbetsgivarenkät genomfördes 2019 i samband med att Apotekarprogrammet vid Göteborgs universitet utvärderades. Svaranden i den enkäten kom främst från region/landsting och många hade tydlig koppling till klinisk farmaci. Kompetenser som efterfrågas vid anställning är social kompetens och goda språkkunskaper. Många ansåg att nyanställda apotekare saknar kommunikativ förmåga – något som vi förstärkt i och med större fokus på den professionella utvecklingen inom programmet. De önskar även större förståelse för transportkedjan för läkemedel såsom försörjning, logistik, uppföljning, systemtänk kring läkemedelsprocessen (Bilaga 8 – Arbetsgivarenkät).

2.5 Område 5 - Inkludering, omvärld och hållbarhet

Aspekt 9 - Att lika villkor och jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen.

Detta gör vi bra:

- Grupper för likavillkorsfrågor finns på såväl institutions- som områdesnivå

Detta kan vi bli bättre på:

- Öka studenternas medvetenhet om likavillkorsfrågor samt innebörden av diskrimineringsgrunderna

För närvarande finns det få moment med specifikt fokus på lika villkor under den obligatoriska delen på Apotekarprogrammet. Ett moment som tar upp detta är ett seminarium i Interprofessionellt lärande (IPL) under termin 6. Detta seminarium har fokus på mänskliga rättigheter och etik ur ett hälsoperspektiv tillsammans med andra utbildningsprogram inom MedFarm-området. På vissa valbara kurser under termin 8, t ex Läkemedel i miljön och Global farmaci, finns ett tydligt fokus på frågor med koppling till de globala hållbarhetsmålen, social hållbarhet och hur detta är starkt kopplat till kön, etnicitet och socioekonomiska faktorer – men det kommer bara studenter som valt dessa fördjupningskurser tillgodo.

Att likavillkorsperspektivet i övrigt inkluderas i undervisningen är för närvarande beroende av att enskilda lärare tar ansvar för att det sker. Exempel på detta är att kurser där patientfall ingår beskriver patienter med olika ålder, kön, etnicitet och relationer, och på kurser med kommunikationsfokus ingår övning i att bemöta och kommunicera med andra utan att påverkas av fördomar och förutfattade meningar. På kursen i Farmakoepidemiologi och farmakoekonomi diskuteras jämlik tillgång till läkemedel i samhället ur ett hälsoekonomiskt perspektiv. Fakultetens lärare är dessutom av olika kön, ålder och etnisk tillhörighet. Det senare återspeglas dock inte utifrån vad som ses i studentgruppen. Vi strävar efter att alla studenter ska behandlas lika oavsett skillnader vad det gäller de sju diskrimineringsgrunderna. Att detta efterföljs finns det möjlighet att följa upp via en specifik fråga i de kursvärderingar som går ut efter avslutad kurs.

Varje institution inom farmaceutiska fakulteten har en likavillkorsgrupp utsedd med uppdrag att bevaka likavillkorsfrågor. Likavillkorsgruppen från institutionen för Farmaceutisk biovetenskap anordnar, en gång per termin, ett seminarium med inbjudna talare som behandlar de olika diskrimineringsgrunderna, normkritisk värdering och interkulturell intelligens. Kursansvariga och undervisande personal deltar regelbundet

på dessa seminarier, vilket innebär att det finns en medvetenhet kring dessa frågor och det ökar sannolikheten för att likavillkorsperspektivet beaktas vid utveckling av kursmoment. Liknande aktiviteter anordnas även på fakultetens andra institutioner. Även inom vetenskapsområdet finns en kommitté, med fokus på likavillkorsfrågor, som är rådgivande och beredande organ till områdesnämnden.

En utveckling inom området lika villkor kommer dock snart att ske då medel från *Rådet för lika villkor vid universitetet* beviljats för att ta fram förslag till hur likavillkorsperspektivet kan integreras i farmaceutiska fakultetens utbildningar. Denna ansökan skickades in gemensamt av institutionernas likavillkorsombud. Inom projektet kommer en extern konsult anlitas för att generera en rapport av nuläget med förslag till åtgärds paket för att inkludera likavillkorsperspektivet på ett bättre sätt inom våra utbildningar. Med denna satsning kan vi öka studenternas kunskap om vad den faktiska innebörden av de sju diskrimineringsgrunderna är.

Aspekt 10 - Att internationalisering och internationella perspektiv främjas.

Detta gör vi bra:

- Struktur och former för utbyten i och med internationaliseringsgrupper som inrättats

Detta kan vi bli bättre på:

- Ta vara på erfarenheter från studenter som varit på utbyte
- Informera om möjligheter till utbyte tidigt under programmet
- Tydligare information till studenter om vilka kurser som kan tillgodoräknas

De senaste åren har det på universitetsnivå blivit ett större fokus på internationaliseringsperspektivet. Det är viktigt att lärare och studenter, på en växande global arbetsmarknad, breddar sina perspektiv och kunskaper inom detta område. Eftersom apotekarexamen är en internationellt gångbar examen och alumner har goda möjligheter att arbeta inom hela EU är det ett viktigt perspektiv att belysa. Den svenska legitimationen ställer dock krav på vissa specifika kurser vilket leder till svårigheter att läsa alltför många kurser utanför svenska universitet. Terminer som erbjuder valbarhet vad det gäller kurser (termin 8 och 9) skulle lämpa sig mycket väl för en enskild student att utveckla sina internationella perspektiv. Det krävs i nuläget ofta lång framförhållning vid utlandsvistelse. De krav som ställs på färdighetsträning och djup gör att en student inte med säkerhet kan tillgodoräkna sig kurser som lästs på andra universitet. Information om möjligheter till utbyte finns via Studium men aktiv information till studentgrupper kan förbättras och göras tidigare på programmet. Vidare kommer eventuella utbyten endast enskilda studenter tillgodo, och insatser för att öka

internationaliseringsperspektivet på hemmaplan skulle behöva införas redan tidigt på programmet. Det brukar endast vara ett fåtal (ca fem) studenter som gör sitt fördjupningsprojekt utomlands varje termin, vilket ofta möjliggörs via befintliga samarbeten mellan internationella och våra egna forskargrupper.

Sedan 2018 finns inom vetenskapsområdet en grupp för Programövergripande Internationalisering inom Grundutbildningsgruppen (PIGG). De jobbar med att ta fram strategier för internationalisering inom hela vetenskapsområdet. Bland annat har "MoveOn" inrättats – ett system där alla som gör utbyten måste vara registrerade för att universitetet ska ha kännedom om var studenter befinner sig. Det pågår även diskussioner i gruppen om hur man ska ta hand om studenter som haft svåra upplevelser i samband med utlandsvistelse.

Farmfak har sedan 2019 en egen internationaliseringsgrupp. De jobbar med kontrakt med andra universitet (t ex vilka man ska ha utbyte med), och ser bland annat över vilka kurser som studenter kan tillgodoräkna sig från andra lärosäten. De jobbar även med inresande studenter – och hur deras perspektiv kan nyttjas bättre. Farmaceutiska fakulteten har 2023 partneravtal med följande universitet:

- Åbo Akademi, Finland
- Katholieke Universiteit Leuven, Belgien
- Ludwig-Maximilians-Universität München, Tyskland
- Università degli Studi di Roma Tor Vergata, Italien
- Universitat de Barcelona, Spanien
- Université Paris-Saclay, Frankrike
- Universiteit Leiden, Nederländerna
- Vrije Universiteit Amsterdam, Nederländerna

I tabellen nedan ses antalet in- och utresande studenter för åren 2017 – 2019 (Tabell 3). I och med pandemin avstannade utbytet med andra lärosäten – det är nu något som långsamt återgår till den omfattning vi hade innan pandemin.

Tabell 3. Antal in- och utresande studenter före pandemin.

Termin	Inresande studenter	Utresande studenter
Ht17	7	0
Vt18	7	1
Ht18	4	2
Vt19	3	2
Ht19	9	1

Lite drygt hälften av de valbara kurserna (på termin 8) ges på engelska (Bilaga 21). En anledning till detta är samläsning med de internationella masterprogrammen inom Farmfak, men även att de forskargrupper som ger kurserna involverar många

engelskspråkiga. Interaktion mellan inresande och inhemska studenter med avseende på internationaliseringsperspektiv görs dock inte med någon systematik idag. Ett annat sätt att bredda våra studenter perspektiv skulle kunna vara att nyttja erfarenheter från arbete på apotek utanför EU/EES via den kompletteringsutbildning som anordnas via fakulteten.

Med den reviderade studieordningen har vi större fokus på att läsa engelska originalartiklar och nu förekommer skrivuppgifter på engelska under termin 3, 5 och 7. Dessutom förekommer muntlig presentation på engelska på termin 7. Från alumnenkäten framkom att *"mer presentationer och gärna på engelska är önskvärt för att vara bättre förberedd på arbetslivet"*.

Aspekt 11 - Att hållbarhetsperspektiv främjas.

Detta gör vi bra:

- Bra genomgång av vad hållbar utveckling innebär under termin 10

Detta kan vi bli bättre på:

- Medvetandegöra både lärare och studenter om hållbarhetsperspektiv och hur detta kan synliggöras tidigare inom utbildningen
- Tydliggöra moment kring hållbar utveckling i kursmålen på de kurser som tar upp ämnet

Liksom för lika villkor finns de få moment med specifikt fokus på hållbarhetsperspektivet under den obligatoriska delen på Apotekarprogrammet. Det finns dock ett lokalt examensmål (LM 3 – "visa kunskap om hållbar utveckling inom läkemedelsområdet") för en apotekarexamen från Uppsala Universitet, vilket säkerställer att studenterna får med sig hållbarhetsperspektivet från sina studier. Sju kurser involverar specifikt detta examensmål (Bilaga 9).

Att det finns tre dimensioner av hållbar utveckling – det sociala, miljön och den ekonomiska – är något som studenter eller lärare sällan reflekterar över, och det finns säkert fler kurser och kursmoment som berör ämnet utan att det benämns som just "hållbar utveckling". Vad hållbar utveckling innebär behöver tydliggöras både för kursledare och studenter för att göra dem mer medvetna om denna aspekt av läkemedelsområdet. Även om många aspekter av hållbar utveckling tas upp inom kurserna (vilket till stor del bygger på den enskilda lärarens initiativ) återspeglas inte detta alltid i kursplanerna. Hållbar utveckling nämns bara i kursplanen för tre av de sju kurser som ändå angett detta i Matris för examensmåluppfyllelse (Bilaga 9): kurserna Farmakognosi, Tillämpad läkemedelskemi och VFU II. Fokus för hållbar utveckling under dessa kurser är framför allt samhällsekonomi och miljö. Under kursen VFU II får

studenterna dock en genomgång av vad begreppet hållbar utveckling innebär. Detta sker genom en föreläsning där arbetsmiljö-aspekter för dem som arbetar inom läkemedelsindustrin tas upp, liksom transporter av läkemedel och utsläpp, hållbar förskrivning av läkemedel och hur stor andel av läkemedel som inte är biologiskt nedbrytbara. Hållbarhetsperspektivet ska studenterna sedan själva ta upp när de skriver en affärsplan för apoteksdrift under kursen.

De globala målen för hållbar utveckling som togs fram av FN:s medlemsländer 2016 berör många delar av läkemedelsområdet som tål att belysas. Vi tänker främst på #3 God hälsa och välbefinnande, #6 Rent vatten och sanitet för alla, #9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, #10 minskad ojämlikhet samt #12 hållbar konsumtion och produktion. Där det finns möjlighet bör vi ta in och diskutera hur målen kan nås ur ett läkemedelsområdesperspektiv under våra kurser.

3. Generella examina

Apotekarprogrammets huvudområde är farmaceutisk vetenskap. Det finns därmed möjligheter för studenter att ta ut en generell examen inom detta huvudområde – även om detta blivit både svårare och mer sällsynt över tid. En generell examen kan bli aktuell för studenter som inte vill genomföra, eller inte blir behörig till, sin VFU under termin 10, eller för receptariestudenter med en kandidatexamen i farmaceutisk vetenskap som läser fristående kurser. Fakulteten har de senaste åren valt att satsa på specifika masterutbildningar istället för att marknadsföra möjligheter att ta ut generella examina. Examensmålen för generell magister- respektive masterexamen för farmaceutisk vetenskap finns i Bilaga 27.

De senaste fem åren är det endast sju studenter som tagit ut magister- eller masterexamen inom farmaceutisk vetenskap. De kurser som kan ingå överlappar med de som erbjuds på Apotekarprogrammet och undervisningen sker av samma lärarkår, vilket kan ge ett bra sammanhang för studenterna. Av samma anledning kan stora delar av denna självvärdering även appliceras på dessa utbildningar. Under de kurser som studenterna väljer att läsa är de integrerade med studenter på Apotekarprogrammet och tar på så vis del av t ex kursutvärderingar.

För att ta ut en magister- eller masterexamen inom farmaceutisk vetenskap krävs en kandidatexamen. Det finns goda möjligheter för en student på Apotekarprogrammet att ta ut en kandidatexamen i farmaceutisk vetenskap efter termin 9. För att kunna ta ut en masterexamen krävs 120 hp på avancerad nivå och för en magisterexamen 60 hp. Hälften av dessa högskolepoäng ska vara inom huvudämnet farmaceutisk vetenskap och 30 respektive 15 hp omfattas av ett fördjupningsprojekt på avancerad nivå inom detsamma. Här har studenterna möjlighet att använda kurser från termin 7 och 8 på Apotekarprogrammet om de följer detta, eller fristående kurser på avancerad nivå om de inte gör det (se Bilaga 21 för information om vilka valbara kurser som erbjuds som

fristående). Då de flesta fördjupningskurser är inom huvudområdet farmaceutisk vetenskap ser vi inga större problem att hitta kurser för att ta ut en examen på avancerad nivå. Den största utmaningen finns istället i att hitta ett fördjupningsprojekt, då endast en fördjupningsprojektskurs av de 17 som erbjuds på Apotekarprogrammet också kan läsas som fristående, och då på magisternivå. För fördjupningsprojekt på masternivå finns bara 1 kurs som erbjuds på fakulteten och därmed kan inkluderas i generell masterexamen. Vi bedömer det härmed som mycket svårt att ta ut en generell magister- eller masterexamen inom farmaceutisk vetenskap.

4. Sammanfattande reflektion

Med den reviderade studieordningen har vi ett program med kurser som är bättre anpassade till Apotekarens yrkesroll. Kursernas innehåll, upplägg och pedagogik är nu väl förankrade inom fakulteten. Progression säkerställs genom det kursplanarbete som ägt rum i och med revideringen samt det behörighetssystem som inrättats. Med ett tydligt fokus på professionell utveckling förbereder vi våra studenter bättre inför sitt kommande arbetsliv och samarbetet mellan lärare har förbättrats i och med införande av PU-kurserna. Fakulteten satsar på kvalitetssäkring genom att avsätta del av tjänst inom delar såsom bl a PU, rekrytering och fördjupningsprojekt. En utmaning med en lång utbildning i kombination med den snabba utvecklingen som sker inom läkemedelsområdet, är att utbilda apotekare som är perfekt lämpade för sin kommande arbetsmarknad. Med tätare kontakter med alumner och tydligare yrkeskoppling under programmet tror vi att detta kan bli bättre.

Vi är en liten fakultet med kunniga och engagerade lärare som värnar om studenternas lärande, vilket ger goda förutsättningar för hög kvalitet och ett gott samarbete över fakultetens alla program. Det som ofta lyfts fram som positivt är våra studentaktiverande moment och den återkoppling studenterna får på sina prestationer – något vi tror är gynnsamt för inläringen. För att säkerställa kvalitet, transparens, rättssäkerhet och jämlik behandling, för både studenter och lärare, finns rutiner och riktlinjer framtagna av fakulteten i de fall där centrala dokument saknas. Med den struktur som vi har vad gäller regler, riktlinjer och behörighetskontroller finns dock risk för överadministration, t ex att dokument, som ibland bygger på varandra, regelbundet behöver revideras och bytas ut. Den stora mängd information som finns tillgänglig blir också svår för en enskild lärare eller student att hitta.

Med programmets upplägg och innehåll finns det goda förutsättningar för studenterna att uppfylla examensmålen. Som kontrast till detta ser vi att många studenter har stora utmaningar med att ta sig igenom programmet. Vi ser ett stort bortfall till termin 3 som skulle kunna bero på den första behörighetskontrollen. Vi ser även att många studenter blir underkända eller inte skriver sina ordinarie tentamina på flera terminer. Detta kan

vara en effekt av att vi med vårt behörighetssystem styr studenterna att ta ikapp tidigare moment och därmed bortprioriterar studier på sin aktuella termin. Att inte ligga i fas med sina studier kan också vara en bidragande orsak till studenternas sämre mående. En förklaring kan vara att vi har för hög arbetsbelastning på vissa terminer – något vi behöver bli mer lyhörda inför. Andra bidragande orsaker kan vara studenters brister i språk, närvaro och engagemang.

Genom att öka studenternas medvetenhet om var man kan arbeta efter examen, och införa moment med tydligare yrkeskoppling, skulle studenternas motivation till sina studier kunna höjas, med ökad närvaro och engagemang som följd. Diskussioner har initierats med Alumniföreningen Farmis, och kan vara ett första steg mot att öka yrkeskopplingen under programmet.

En annan utmaning vi har är rekrytering av de studenter som har bäst förutsättningar att klara sina studier, men som också har intresse av en utbildning med läkemedelsfokus. Att rekrytera rätt studenter tror vi kommer öka genomströmningen och minska studenternas upplevda stress. För fakulteten skulle detta kunna innebära minskad administration och att lärare kan lägga sina resurser på den aktuella kursen istället för kommunikation och administration relaterad till studenter som varit registrerade på kursen vid ett tidigare tillfälle. En svårighet när det gäller rekrytering är att det finns många faktorer som påverkar studenters intresse för en viss utbildning, vissa kan vara svåra för oss att påverka. Detta kan t ex handla om samhällets syn på yrket, hur vi marknadsför utbildningen så att vi når de som är bäst lämpade för studier inom högre utbildning med intresse för läkemedel samt presumtiva studenters uppfattning om utbildningen.

5. Bilagor

1. Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar. UFV 2021/2434
2. Modell för utbildningsutvärderingar – Vetenskapsområdet för medicin och farmaci inklusive bilaga 1 innehållande de 11 aspekterna. MEDFARM 2022/2219
3. De 11 aspekterna. MEDFARM 2022/2219
4. Lista över personer som deltagit i sammanställning av självvärderingen
5. Alumnenkäter (HT16, VT17, HT20, VT21)
6. Programvärdering (VT22, HT22)
7. Kursledarenkät (HT22)
8. Arbetsgivarenkät 2019
9. Matris för examensmåluppfyllelse
10. Sammanställningar av kursvärderingar från obligatoriska kurser (HT22)
11. Dokument med länkar till
 - Utbildnings- och studieplan
 - Programsida i Studium
 - Behörighetstabell
 - PUFF
 - STURE
12. Enkät för nyantagna
13. Rutiner för hantering av kursplaner vid farmaceutiska fakulteten (MEDFARM 2018/175)
14. Lathund för att ta fram/revidera kursplaner vid farmaceutiska fakulteten (MEDFARM 2018/175)
15. Rutiner för hantering av kursvärderingar vid den Farmaceutiska fakulteten (MEDFARM 2022/344)
16. Studenternas arbetsvillkor (UFV 2016/327)
17. Fakultetens etiska normer och förhållningssätt (MEDFARM 2015/1076)
18. Pedagogiska programmet (UFV 2015/826)
19. Genomströmningsstatistik
20. Tentamensstatistik
21. Lista över valbara kurser
22. Workshop om universitetsstudier
23. Workshop scenario
24. Rutiner för fördjupningsprojekt (MEDFARM 2022/1935)
25. Programöversikt
26. Organisationsöversikt
27. Examensmål för generell examen
28. Riktlinjer för grupparbeten vid Farmaceutiska Fakulteten MEDFARM 2019/1577

6. Ordlista

Farmfak	Farmaceutiska fakulteten
FaS	Farmaceutiska Studentkåren
GRUFF	Kommittén för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid farmaceutiska fakulteten
HST	Helårsstudent
IPL	Interprofessionellt lärande
KUF	kommittén för utbildning på forskarnivå
Medfak	Medicinska fakulteten
Medfarm	Medicinska och farmaceutiska fakulteterna
PIGG	Programövergripande Internationalisering inom Grundutbildningsgruppen
PRåM	Pedagogiska rådet vid vetenskapsområdet för medicin och farmaci
PU	Professionell utveckling
PUFF	Professionell utveckling och färdighetsträning vid farmaceutiska fakulteten
STURE	Studentrekryteringsgrupp
VFU	Verksamhetsförlagd utbildning